

РЕЦЕНЗИЯ

от Проф. МАРИН ГЪДЕВ, ДН

на дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“, докторска програма
„Теория и методология на спортната наука“ в професионално направление 7.6
Спорт, на тема: **“УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА КООРДИНАЦИОННИТЕ СПОСОБНОСТИ
НА ФУТБОЛИСТИ С РАЗЛИЧНА КВАЛИФИКАЦИЯ”**

Докторант: ХРИСТИЯНА КРАСИМИРОВА ГУТЕВА

Научен ръководител: Доц. ПЛАМЕН НЯГИН, доктор

По отношение на процедурата ще отбележа, че предоставеният от докторантката пълен комплект материали касаещи документална част, са в съответствие със ЗВО, ЗРАСРБ и Наредбата на НСА „В. Левски“ за придобиване на ОНС „Доктор“. Те са основание да заключим, че са спазени коректно процедурните и административни изисквания по защита на дисертационния труд.

I. Актуалност на темата

Координационните способности са част от двигателните способности на човека, и като такива те са важна фаза (стъпка) за трансформирането им в двигателни умения и навици. Това ги прави трудни за изследване от методологична гледна точка и диференциран избор на тестовата батерия характеризираща отделните и сегменти. Поради тази причина възможните изследователски подходи в това направление се свеждат до сумарно, групово или индивидуално проучване на последните. От теоретико-практическа гледна точка взаимовръзката между кинестатичното диференциране на усилията (висока точност и икономичност при изпълнение на движенията), ритъм и

ориентация в пространството са едни от важните сегменти на координационните способности във футбола. В този смисъл определям предложената тема като актуална и със съответна практико-приложна насоченост и значимост.

II. Структура, съдържание, методология и приносни моменти

Представеният на вниманието ни докторат е изложен в обем от 117 страници. Структурата на същия включва увод и 4 глави, като съдържа 15 таблици, 28 фигури и 2 приложения. Ползвани са общо 118 литературни източника, от които 81 на кирилица, 34 на латиница и 3 електронни (интернет) такива.

В глава I. “Литературен обзор и теоретична постановка”, докторантката ни представя от различни гледни точки задълбочен анализ по изследвания проблем. Разкрити са: същността и характеристиката на кондиционната подготовка във футбола; подробно се е спряла и разработила въпроса свързан със скоростните и координационни способности на футболистите. Положително оценявам обобщенията, които съпровождат застъпените тези или дискусийни проблеми и изказаните във връзка с това лични становища.

На базата на посоченото по-горе, докторантката оформя и своята работна хипотеза.

В следващата глава II. Цел, задачи, организация и методи на изследването” докторантката, базирайки се на дискусии в предходната глава, изгражда целта и алгоритъма на изследователската си работа. Поставените задачи произтичат от целта и са предпоставка за нейната реализация.

Контингентът на експерименталната работа включва по две групи (ЕГ и КГ), характеризиращи различната им квалификация, съответно професионални футболисти (Първа лига) и футболисти аматьори (Трета лига). Спортно-

педагогическите тестове които са използвани включват четири скоростно-ритмови и пет координационни, характеризиращи компонентите ритъм и ориентация в пространството.

Като цяло описаната организация и използвани методи на изследване са основание за решаване на горните.

Считам, че описанието на експеримента би било добре, да е в следващата глава III., което би променило количествено структурата на отделните части на дисертационния труд.

В глава III. “Анализ на резултатите”, докторантката ни представя резултатите от изследователската си дейност. Тя постига това в четири основни подглави:

В подглава III.1 чрез анкетно проучване на мнението на българските треньори относно ролята на координационните способности в тренировъчния процес, докторантката утвърждава основните проблеми от българската практика. Очертани са основните форми на средствата с пряко влияние върху координационните способности и тяхното тълкование като приложение в спортната им практика. Установено е наличието на резерв в подобряване на координационните способности при футболисти от различните нива на отборите от българската практика, посредством систематизиране и разпределение на средствата в седмичния цикъл. Всичко това утвърждава насоката на последващата изследователска и експериментална работа.

Изследването на координационния скоростно-ритмови компонент при футболисти професионалисти и аматьори е осъществено в подглава III.2. Чрез използване на вариационен анализ са разкрити динамиката на данните от отделните тестове в двете групи футболисти. Това е позволило на докторантката

да обособи съответните оценъчни таблици по отношение на изследваните признаци. Това оценявам положително и с определена практическа стойност.

В следващата подглава III.3, докторантката ни представя резултатите от изследването на споменатите по-горе пет теста, характеризиращи компонентите ритъм и ориентация в пространството, като компоненти от координационните способности. Това е позволило да се определят количествените характеристики на същите съобразно квалификацията на футболистите. Посредством използването на вариационния и сравнителен анализ между ЕГ и КГ при различната квалификация на изследваните контингенти, е установен и резултатът от проведения експеримент с изградената експертна методика за развиване на координационните способности. Данните от ЕГ постановяват, че както при професионалистите, така и при аматьорите е налице значителен прираст спрямо този на КГ по отношение на абсолютните стойности и стандартизирани разлики на изследваните признаци.

Данните са основание да се твърди, че приложената експертна методика е оказала положително въздействие върху тренда на промените на изследваните признаци, характеризиращи изследваните компоненти на координационните способности.

По отношение на тази глава, бих желал да отбележа, че докторантката се е съобразила с направените от мен бележки по време на вътрешната защита, и коректно е внесла съответните препоръки.

В следващата глава III.4, е разкрита корелационната взаимовръзка между изследваните признаци. Логично са установени статистически значими зависимости между някои от признаците отразяващи скоростно-ритмовия компонент и при двете експериментални групи, което е логично предвид близкия двигателен характер на тестовете. Същевременно корелационните

стойности сочат, че при данните от КГ не се наблюдават някои от взаимовръзките установени при ЕГ. Това според докторантката се обяснява с липсата на обособен подход за развиване на двигателните способности и в частност на координационните такива.

Същевременно считам, че дисертационния труд би спечелил, ако в табл. №№ III.4.1 и III.4.2 съществуваха коефициенти отразяващи взаимовръзката на средствата за развитие на ритмово-скоростния компонент и ориентация в пространството като сегменти на координационните способности. Това би дало възможност да се определи влиянието между всяко от тях, и да бъде методически плюс при развитието на координационните способности.

Въпросът ми в тази подглава е свързан с табл. III.4.1 и по-точно с установената сравнително ниската зависимост между тестовете 10 м л. ст. и 20 м от в. ст. ($r=0,452$). Какво е обяснението на докторантката в тази връзка?

Като обобщение на резултатите от цялостното изследване и експериментална дейност в глава III, можем да определим следните научни и научно-приложни приноси:

- Доказано е положителното целенасочено модулно въздействие на експертната методика върху ритмово-скоростния компонент и ориентация в пространството като сегменти на координационните способности.
- Създадена е възможност за оценка на компонента от координационните способности характеризиращ ритъма и ориентацията в пространството при футболисти с различна квалификация;
- Обособени са таблици за оценка на ритмово-скоростния компонент от координационните способности при футболисти с различна квалификация ;
- Потвърждава по-ранни данни, отнасящи се до положителното въздействие на координационните способности върху скоростните такива;

Глава IV. “Изводи и препоръки” - в основната си част същите произтичат от анализите в предходните глави и като цяло от поставената цел и задачи.

III. Данни за автореферата, публикациите и участие в научни форуми

Приложеният от докторантката в 43 страници автореферат, е структуриран в съответствие с методологичните изисквания, като адекватно отразява в резюме съдържанието на дисертационният труд. Представени са четири научни публикации свързани с темата на дисертацията. Докторантката е участвала и в три международни научни конференции. Не откривам форми на плагиатство в представения дисертационен труд.

В заключение, на основата на изброените достойнства и приноси на представения дисертационен труд, независимо от направените бележки, са основанията ми да предложа на уважаемото научно жури, да присъди образователната и научна степен **„Доктор“** на ХРИСТИЯНА КРАСИМИРОВА ГУТЕВА в професионално направление 7.6 Спорт, като заявявам в тази връзка своето положително становище.

София, 27.01.2020 година

Рецензент :

/Проф. М.ГЪДЕВ, ДН/

REVIEW

by Prof. MARIN GADEV, DSc

of a dissertation work in order to be awarded the educational and scientific degree

"Doctor", in professional field 7.6 Sport, on topic: **“IMPROVING THE COORDINATION ABILITIES OF FOOTBALL PLAYERS WITH DIFFERENT QUALIFICATION”**

PhD student: Hristiyana Guteva

Scientific supervisor: Ass.Prof. Plamen Nyagin, PhD

With regard to the procedure, I will note that the complete set of materials concerning the documentary part provided by the PhD student are in accordance with the HIA, ZRARB and the NSA Regulation “V. Levski” for receiving the educational and scientific degree “Doctor”. They are the reason to conclude that the procedural and administrative requirements for the dissertation thesis have been correctly done.

I. Actuality of the topic

Coordination abilities are part of a person's motor abilities, and as such they are an important phase (step) for transforming them into motor skills and habits. This makes them difficult to research from methodological point of view and differentiate choice the test battery characterizing the individual and segments. For this reason, possible research approaches in this area are limited to a summary, group or individual study. From a theoretical and practical point of view, the relationship between kinesthetic differentiation of efforts (high accuracy and economy of movement), rhythm and orientation in space are some of the important segments of football's coordination abilities. In this sense, I define the proposed topic as actual and relevant in practice.

II. Structure, content, methodology and contribution points

The doctorate presented to our attention has a volume of 117 pages. The structure of the same includes an introduction and 4 chapters, containing 15 tables, 28 figures and 2 appendices. A total of 118 literary sources were used, of which 81 were in Cyrillic, 34 were in Latin and 3 were electronic (Internet).

In chapter I. "Literary Review and Theoretical Formulation", the PhD student presents us from various perspectives with a thorough analysis of the studied problem. The following are revealed: the nature and characteristics of conditional training in football; the issue of the football players' speed and coordination abilities is developed in details. I very much appreciate the summaries that accompany these discussion issues and the personal opinions expressed in this regard.

Based on the above, the PhD student forms her working hypothesis.

In the next chapter II. Purpose, tasks, organization and methods of research the PhD student, based on the discussions in the previous chapter, builds the purpose and algorithm of her research work. The tasks set out from the goal and are a precondition for its realization.

The contingent of experimental work consists of two groups (EG and CG), characterizing their different qualifications, respectively professional footballers (First League) and amateur footballers (Third League). The sports-pedagogical tests used include four speed-coordination and five coordination, characterizing the components of rhythm and orientation in the space.

In general, the organization described and the research methods used are the reason for the above.

I think that the description of the experiment would be good, if it were in the next chapter III, which would change the quantity of the structure of individual parts of the dissertation.

Chapter III. "Analysis of results", the PhD student presents us the results of her research. It accomplishes this in four main subchapters:

In subchapter III.1, through a questionnaire survey of the opinion of Bulgarian coaches on the role of coordination abilities in the training process, the PhD student confirms the main problems of the Bulgarian practice. The main forms of the funds with direct influence on the coordination abilities and their interpretation as application in their sports practice are outlined.

A reserve has been established in improving the coordination abilities of football players from different levels of teams from the Bulgarian practice, through the systematization and location of means in the weekly cycle. All this confirms the direction of the subsequent research and experimental work.

The study of the coordination speed-rhythm component in professional football players and amateurs is carried out in subchapter III.2. Using variational analysis, the dynamics of the data from the individual tests in the two groups of players were revealed. This allowed the PhD student to identify the relevant assessment tables for the traits studied. I value this positively and with some practical value.

In the next subchapter III.3, the PhD student presents the results of the survey of the five tests mentioned above, characterizing the components rhythm and orientation in space, as components of coordination abilities. This has allowed to determine the quantitative characteristics of them according to the qualification of the players.

Using the variational and comparative analysis between EG and CG with different qualification of the studied contingents, the result of the experiment with the established expert methodology for developing the coordination skills was determined. The EG data suggest that both professionals and amateurs have a significant increase compared to the CG in terms of absolute values and standardized differences of the traits studied.

The data suggest that the applied expert methodology had a positive effect on the trend of changes in the studied traits characterizing the studied components of the coordination abilities.

With regard to this chapter, I would like to point out that the PhD student has taken note of my remarks during the internal defense, and has correctly made the appropriate recommendations.

In the next chapter III.4, the correlation between the traits studied is revealed. Statistically significant relationships were logically established between any of the traits reflecting the rhythm component in both experimental groups, which is logical given the close motor character of the tests. At the same time, the correlation values indicate that some of the interrelations found in the EG aren't observed in the CG data. According to the PhD student, this is explained by the lack of a separate approach for the development of motor abilities, and in particular the coordination ones.

At the same time, I believe that the dissertation work would benefit if in Tables №№ III.4.1 and III.4.2 there were coefficients reflecting the interrelation of the means for the development of the rhythm-speed component and the orientation in space as segments of the coordination abilities. This would allow to determine the impact between each of them, and to be a methodological plus in the development of coordination abilities.

My question in this chapter is related to Table III.4.1, and more precisely with the relatively low dependence between the tests of 10m and 20m ($r = 0.452$). What is the PhD student's explanation in this regard?

As a summary of the results of the overall research and experimental work in chapter III, we can identify the following scientific and applied scientific inputs:

- The positive purposeful modular influence of the expert methodology on the rhythm-speed component and orientation in space as segments of the coordination abilities has been proved.
- An opportunity has been created to evaluate the component of the coordination abilities which characterizes the rhythm and the orientation in space of players with different qualification;

- There are tables for evaluation of the rhythm-speed component of the coordination abilities of players with different qualification;
- Confirms earlier data regarding the positive impact of coordination capabilities on speed;

Chapter IV. “Conclusions and Recommendations” – in its main part is largely derived from the analyzes in the previous chapters and, in general, from the stated goal and tasks.

III. Summary of abstract, publications and participation in scientific forums

The abstract of the PhD student in 43 pages is structured in accordance with the methodological requirements and adequately reflects in the summary the content of the dissertation. Four scientific publications related to the topic of the dissertation are presented. She has also participated in three international scientific conferences. I do not find any forms of plagiarism in the dissertation presented.

In conclusion, on the basis of the listed merits and contributions of the dissertation presented, regardless of the remarks made, my reason is to suggest to the distinguished scientific jury to award the educational and scientific degree "**Doctor**" of HRISTIYANA KRASIMIROVA GUTEVA in professional direction 7.6 Sport in this regard, I express my positive opinion.

Sofia, 27.01.2020

Reviewer:

/Prof. MARIN GADEV, DSc/